



3.

ROČNÍK

ORA ET ARS - SKALKA 2010



ORA ET LABORA. — Most, ktorý preklenul hranice storočí. V. a VI. storočie: z chaosu zániku k poriadku a Svetlu. Architekt v Monte Cassino kreslil pre Európu. Svätý Benedikt. Potom benediktíni. V XI. storočí: Na Skalke pri Trenčíne pustovník Beňadik s učiteľom Svoradom - Andrejom.

V XIII. storočí benediktínske opátstvo. Misia obnovujúca dobro Evanjelia i dobro slovenskej kultúry. Kultúry národa, ktorý už vtedy prispieval svojou hrivnou ku kultúrnemu bohatstvu Európy. Svetadielu, ktorý je dnes opäť v pohybe. V Európskom dome sa byty národov už takmer

zjednotili. I nanosili do nich nábytok. Napriek tomu autentický európsky duch akoby zostal za dverami. Bohaté spektrum umenia dáva príležitosť pootvoriť dvere. Ponúkame preto myšlienku výtvarno - literárneho sympózia k pocte a k podpore odkazu Skalky. — ORA ET ARS.

P R E A M B U L A S Y M P Ó Z I A





Ú Č A S T N Í C I

v ý t v a r n í c i

P o ě s k o :

Krzysztof **Brzuzan** – Rzeszów
Eugeniusz **Molski** – Tarnow
(Nowy Wiśnicz)
Bernadetta **Stępień** – Krakow

Č e s k o :

Milan **Raška** – Uherské Hradiště
(Veselí n./M.)

M a ě a r s k o :

László **Lonovics** – Békéscsaba

R u s k á f e d e r a c i a :

Oxana **Begma** – Moskva

S l o v e n s k o :

Július **Činčár** – Trenčín
Ján **Hubinský** – Trenčín
Ján **Mráz** – Mníchov, a. h.
Jozef **Vydrnák** – Trenčín
(Dubnica n./V.)

l i t e r á t i

S l o v e n s k o :

Blažej **Belák** – Martin, a. h.
Rudolf **Dobiáš** – Trenčín
Michal **Chuda** – Bratislava
Ľubomíra **Miháliková** – Modra
Stanislav **Štepka** – Bratislava, a. h.
Igor **Zmeták** – Trenčín

v ý t v a r n í k , l i t e r á t , h u d o b n í k

S l o v e n s k o :

Daniel **Hevier** – Bratislava

f i l m o v á s e k c i a

S l o v e n s k o :

Jaroslav **Pištek** – Bratislava

TERMÍN A MIESTO:

21. – 30. JÚN 2010,

**AREÁL MALEJ A VEĽKEJ SKALKY
PRI TRENČÍNE**

HLAVNÝ ORGANIZÁTOR:

MESTO TRENČÍN

SPOLUORGANIZÁTORI:

• **TRENČIANSKY**

SAMOSPRÁVNÝ KRAJ,

• **FARSKÝ ÚRAD**

SKALKA NAD VÁHOM

KURÁTOR PODUJATIA

A VÝSTAVY PO SYMPÓZIUMU:

PHDR. MARIÁN KVASNIČKA,

HISTORIK A ZNALEC UMENIA

„Tretí ročník podujatia Ora et Ars je dôkazom, že základná orientácia sympózia na benediktínsku tradíciu sa ukázala ako mimoriadne produktívny zdroj duchovných inšpirácií. Skalka Viator - Skalka putujúca - je posolstvom, ktoré má silu osloviť aj dnešný svet. Tvorivé nadšenie umelcov, zúčastnených na tohtoročnom sympóziu, istotne obohatí Rok kresťanskej kultúry i naše mesto o vzácne diela, ktoré nám budú pripomínať stáročný príbeh Skalky a jej duchovný odkaz. Všetkým, čo sa zúčastnili na tomto veľkolepom projekte, patrí naše poďakovanie a úcta.“

•••

Branislav Celler
primátor
mesta Trenčín



Ora et ars - Skalka 2010

Skalka pri Trenčíne sa pre väčšinu opýtaných, ale aj internetové vyhľadávače, spája predovšetkým s čisto sakrálnym priestorom a najstarším pútnickým miestom na Slovensku. Rok 2010 má, okrem iných prívlastkov, aj označenie ako Rok kresťanskej kultúry. Ideálne spojenie miesta a témy, ale možno to, čo je označené ako sakrálné - posvätné, vyčleniť z celkovej kultúry? Ak odpovieme áno, vyradujeme túto oblasť do sfér mimo svojho reálneho života. Lebo význam púte má byť aj v prekročení zažitých stereotypov, v trpezlivosti počúvať a vnímať novým spôsobom nielen seba, ale aj svoje okolie.

Priestor trenčianskej Skalky, vo svojom širšom vymedzení medzi kostolíkom na Malej Skalke, kláštorom a jaskyňou na Veľkej Skalke a prilahlým vrchom Chochel, je názornou „učebnicou“ kultúrno-historického vývoja Slovenska. Nie každý si uvedomuje že toto, rozlohou nevelké miesto, je spojené s viacerými dejinnými križovatkami duchovnej i materiálnej kultúry. Ak doceníme jeho význam, môže sa stať jedným z najvýraznejších symbolov našej identity, minimálne v stredoeurópskom priestore.

Kontinuita osídlenia sa začala v polovici 3. tisícročia p.n.l. a podľa archeologičky Tamary Nešporovej bol masív Skalky najhustejšie osídlený ľuďmi púchovskej kultúry v posledných dvoch storočiach p.n.l. Z etnického hľadiska tvorili dominantnú zložku tejto kultúry Kelti-Kotíni. Po prelome letopočtov sa sem prisťahoval germánsky kmeň Kvádov, ktorého kráľ Vannius založil v rokoch 21 - 50 prvé kráľovstvo na území Slovenska. Pôvodní Kelti, ako odborníci na spracovanie kovov, splynuli za čias germánskych a rímskych s novými usadlíkmi.

Príchod Slovanov v 5. - 7. storočí sa v osídlení Skalky prejavil od 9. storočia. V období Veľkej Moravy mala lokalita, podľa archeologických nálezov, predovšetkým vojenskú funkciu. Zatiaľ sa môžeme iba dohadovať, či množstvo železných hrotov šípov pochádza z bojov medzi Nitra(va)nmi a Moravanmi, keď musel Pribina s družinou odísť do Panónie - Skalka je v tej istej línii ako vtedy zničený Pobodim. Takisto nie je doteraz isté datovanie náboženského objektu na vrchu Chochel, podľa ktorého by sa dali určiť počiatky kresťanskej viery, či to bolo ešte pri prvom Pribinovom pokuse o pokresťančenie Nitrianskeho kniežatstva, alebo až vo veľkomoravskom období.

3.
v ý t v a r n o
- l i t e r á r n e
s y m p ó z i u m
ORA ET ARS
- **SKALKA 2010**

Významným sakrálnym objektom sa Skalka stala v 11. storočí, po príchode sv. Benedikta, okolo roku 1031 a jeho neskoršej mučeníckej smrti. „Život svätých pustovníkov Svorada Vyznávača a Benedikta Mučeníka, napísaný Maurusom, Päťkostolským biskupom“ – z rokov 1064 – 1070, je najstaršou legendou Uhorského kráľovstva vôbec. V stredoveku bola známa v celej Európe – jej opisy sú dodnes zachované v Kráľovskej knižnici v Bruseli, v Mazarinovej knižnici v Paríži, v Mníchove, v Széchényiho knižnici v Budapešti, najstaršia verzia z 13. storočia je v Záhrebskom breviári v Univerzitnej knižnici v Záhrebe a opis bol aj v knižnici Bratislavskej kapituly.

Svätí Svorad (Ondrej) a Benedikt sa stali prvými kanonizovanými svätcami v Uhorsku ešte v 11. storočí. Skalka sa stala už vtedy významným pútnickým miestom s kostolom a od roku 1224 aj s benediktínskym kláštrom. V príbehu Skalky v nasledujúcich storočiach sa odrazili všetky búrlivé obdobia, roky prosperity, úpadku, ako aj viaceré vývojové formy kresťanskej kultúry.

Na začiatku, od 9. do 12. storočia, to bola symbióza kresťanských a predkresťanských rítov (podľa spôsobu pochovávaní, napr. vkladanie obolusov – mincí – na cestu do záhrobia) a zároveň príkladný pustovnícky spôsob života sv. Benedikta a prvých benediktínskych mníchov, so snahou o odlúčenie sa od svetskej moci. Odstup od politiky a vernosť kresťanskému poslaniu sa podarilo zachovať aj opátovi Štefanovi za čias Matúša Čáka, keď nielen šľachta, ale aj vysokí cirkevní hodnostári sa aktívne zapojili do politických bojov o uhorský trón.

Vnútoraná kríza kresťanstva v 15. storočí a postupná deformácia rehoľného života sa prejavili aj v kláštore na Skalke ktorý bol, podľa vizitácie z roku 1508, v úpadku a zanedbaný, napriek viacerým vyhraným majetkovým sporom. Počas 16. storočia boli formálne opátmi vzdialení biskupi (jágerský alebo nitriansky) a objekt kláštora naďalej chátral. Reakciou na šíriace sa reformačné hnutie v 16. a 17. storočí, bolo darovanie kláštora a majetkov opátstva jezuitom v roku 1644. Jezuiti objekt kláštora zrekonštruovali a prestavali, ale nakoniec doplatili na prílišnú aktivitu pri šírení viery a vstup do politiky, v roku 1773 bol rád zrušený.

Dlhé obdobie nezáujmu o Skalku prelomil až trenčiansky farár a historik Ludovít Bonaventura Stárek v polovici 19. storočia, veľké púte sa začali konať za prvej Československej republiky a zase nasledovalo chátranie až do roku 1989.

Génus loci a mystérium tohto miesta je v prepojení duchovného odkazu, histórie a prírodného koloritu. Tu možno nájsť príklady o vzťahu viery a moci v zmysle Platónovej Ústavy, je to priestor stvorený na meditáciu, ako aj poznanie vlastných dejín. Tu môžeme rozmýšľať o vlastnej etnicite, ktorá sa miešala ako ingrediencie v legendárnom „Modrom pive“ skalských benediktínov, objaviť hrdosť na vlastnú históriu, bez povinného spievania hymnických piesní, pochopiť svoje trvalé miesto v európskej kultúre, nielen kvôli gotickému portálu, alebo sa len tak zastaviť a nechať pôsobiť atmosféru prostredia. Je to aj inšpirácia, aby sa rok 2010 neskončil iba pri vyhláseniach, ale predovšetkým v činoch – napríklad aj prostredníctvom podujatia Ora et Ars.

Mgr. Igor Zmeták, PhD., etnológ

LÁSZLÓ LONOVICZ: Transcendentná žiara Skalky II., olej na sololite, 80 x 60 cm, 2010

Nechakané, neplánované, nepríjemné obdobie monzúnových dažďov končilo práve s príchodom umelcov (maliarov, sochárov, rezbárov, spisovateľov, hudobníkov, filmárov a fotografov) do areálu dolnej Skalky pri Trenčíne. Kláštorisko s mohutnými ruinami, hlboko vsadené pod vyumývaný svah bujnejšej zelene, vívalo tohoročných účastníkov medzinárodného sympózia ORA ET ARS, ako by tento pohyblivý sviatok tvorby, viac než sviatočná nehybnosť, vlastne ani nikdy nekončili. Hneď v prvý deň nás na nádvorí zdravil dravý vietor, ktorý sa od severu ohýbal cez podesty kláštorných nádvorí a potom prudko vletel do jaskyne pustovníkov sv. Andreja-Svorada a Benedikta (patrónov nitrianskej diecézy). Ono posvätné miesto, s láskou opatrované nadšencami od Dúžekovcov, podporované húževnatým úsilím Dr. Horvátha, vtahujúce do dávneho duchovného diania aj externistov aj početné návštevy pútnikov, žiakov, zvedavcov a turistov, ani teraz nesklamalo. Keďže je napísané, že Duch vanie kade chce, nás v ten deň zavial do miestnej jaskynnej kaplnky k prvej liturgickej slávnosti práve začínajúceho sa sympózia. Tí, ktorí to videli a zažili prvýkrát, ostali v tichom úžase nad duchom tohto miesta, stálice zase mali ten istý pocit, ako pred pár rokmi (keď sa idea sympózia kreovala): že v tej nemennosti je istota, pokoj a bezpečie. Kaplnkou sa v tichej vrave predieral poohýbaný vietor: otvoril okno nad malým sanktuáriom a ako Boží posol sa v ňom uvelebil malý vtáčik, prihladajúci na eucharistické dianie.

Miestny pán farár, veľký podporovateľ sympózia aj pútnického života na oboch Skalkách (a to aj podporovateľ gastronomický! - nie samým umením živý je človek), práve držal aktuálnu homíliu: čo vlastne je a či vôbec jestvuje čosi také, ako kresťanské umenie. Či obstojí termín sakrálna tvorba, posvätná estetika, a podľa čoho by sa mala definovať – ak nechceme iba prvoplánové ideologické témy a obsahy explicitne náboženské. A stačí, ak je téma kresťanská, aby bol potom aj výsledok pravdivý? Ako je to s krásou a s jej mierou odzrkadľovania pravdy? Tieto myšlienky považujeme pri organizácii sympózia za veľmi dôležité – aj keď nejestvujú nijaké vonkajšie pravidlá, kánony a normy, čo a ako sa má počas sympózia v osobnostných kreatívnych programoch diať. Myslím, že aj kázňový vstup túto neohraničenosť, nie však bezzásadovosť, pomenoval v tom zmysle: že na konci každého poctivého hľadania, na konci aj v priebehu cesty za výrazom (ak je tam prítomná pokora a múdrosť, ku ktorej len poznanie nestačí), je tušenie vertikály, zmyslu, čohosi, čo nás presahuje, absolútorium, ku ktorému spejeme prostredníctvom dočasných, relatívne pravdivých a poctivých pocitov, myšlienok, kontemplácií a matérií tvorby. Poctivosť hľadania, vytrvalosť v otázkach o ceste, ale aj možnosť pôstu pre oči ohurované reklamami a uši ubité huriaikom rútiaceho sa sveta, najmä však možnosť zastavenia, rekapitulácie, stíšenia, modlitby, habkavého napodobňovania stvoriteľského elánu – to sú niektoré programové devízy, ktoré napriek rôznorodosti programov a osobnostných vízií jednotlivých umelcov vytvárajú vnútorne odlišenú, avšak významne (v anticipovanej duchovnosti) podobnú klímu sympózia na poctu a sústavný rozvoj Skalky pri Trenčíne. Aj v tomto roku sme sa nielen na tvorivých pláčoch, ale aj v kuloároch, pri spoločných stoloch, hostinách

ducha i tela, s výrazným nasadením základného štvorlístka (Terka, Hanka, Janka a Jozef) stretali s požehnaním. Kde beriem to tušenie? Priznám sa: v plodoch, v ovocí, v úrode! Žatva je veľká.

Ak ste nejakou náhodou „dedičným“ kurátorom sympózia, Každý rok naďabíte na ten istý problém: ako vniesť do konvolútu práve vytvorených diel nejaký systém, poriadok, hierarchiu. Možností je hneď niekoľko. Dalo by sa ísť po témach (plenérová krajina zo Skalky a trenčianskeho regiónu, hagiografické a legendové emanácie pustovníckej či benediktínskej tradície, sakrálnosť ako téma aj forma výrazu) po žánroch, výtvarných druhoch (kresba, pastel, maľba, rezbárstvo, sochárska modelácia, keramika, umelecké remeslo). Dalo by sa na celú vec dívať kaleidoskopom národných súborov (Poľsko, Rusko, Maďarsko, Česko, Slovensko), tento pohľad však zužuje potrebu komplexnosti na akési vopred definované etnické špecifiká. V odbornej tiesni a exaktnej neistote môže poslúžiť jednoduché alfabietické členenie, ktoré nezanáša nijaký poriadok do chaotickej matérie celého piktorického a verbálneho odkazu prítomného ročníka. Ešte iným spôsobom môže byť miera medzi inováciou a konvenciou, silou vízie a vizuálnym reprodukováním, energia nárastu tvorivej emancipácie ponad hranice a limity kedysi striktné definovaných žánrových a vyjadrovacích kritérií. (Hraničnými pólmi takéhoto veľmi osobného, kriticky náročného, ale zaiste aj hodnotovo súdiaceho postoja by na jednej strane boli plenérové riešenia v zmysle tvorby kontrolovanej veristicky, podľa istej zhody s vizuálnou realitou, a na strane druhej akčné performancie, v ktorých sa zlieva všetko z vyššie uvedených oblastí a ktoré zmysel tvorby vidia v jej procese, ešte o to viac, ak do tohto stvoriteľstva celkom realisticky vstupuje okolitá príroda, slnko, dažď, daž-



JOZEF VYDRNÁK: Stretnutie so Svetlom, svetelný objekt – prerezané, šepované drevo so zadnou svetelnou komorou, 102 x 75 x 11,5 cm, 2010. (Svetlotechnická spolupráca: Ing. Matúš Vydrnák, MAVYS, s.r.o. Spolupráca pri rezaní: Ing. Igor Slávik, REZMAT, s.r.o.)

ďovky, plže, mravci, vtáčí trus, steblo trávy, skalná drť – čosi z tohto divadla tvorby tu vytrvale inscenuje Daniel Hevier).

Včase koncipovania tohto textu som mal česť, ale aj ťarchu odbornej zodpovednosti pri otváraní výstavy ikôn jednej z prvých účastníčok nášho sympózia Aleny Teicherovej. Písanie ikôn ako tvorba rovná modlitbe bolo dlhé stáročia vyhradené iba pre mníchov na to konsekrovaných biskupom. Takýto tvorca musel rešpektovať prísne technické kánony, ale aj veľmi intenzívne strážiť svoju duchovnú disciplínu, štýl života a prístup k emanácii Božích obrazov. Tento typ posvätného byzantského estetického (k nám nastáňovaného spolu so staroslovienskymi prekladmi Písma svätého a s misiou vierozvestov sv. Cyrila a Metoda v rokoch Veľkej Moravy) našu hierarchickú západoeurópsku mániu ešte viac problematizuje. Počas vernisáže Alenkiných ikôn som o tom uvažoval takto: *Videl som mnoho Kristov, Bohorodičiek, Svätých rodín, mučeníkov, apoštolov, svätcov, desiatky biblických dejov a hagiografických epizód z legendovej tradície. Napriek všetkým podobnostiam námetov a kánonov som úplne najviac hľadal odlišnosti, vlastný autorský štýl, originalitu, schopnosť vlastnej vízie, tvorivú suverenitu, typ kresby, koloristickú prácu, spojenie písaného obrazu a písma, ktoré tvorí dôležitú súčasť ikony, jemnosť či naivitu tepaných krytov, spod ktorých žiarili mystické oči zobrazených duchovných postáv. Dnes už viem, že to bolo smiešne, povedal by som západoeurópske počínanie, ktoré povyšuje individuálny výkon a sebaaprezentáciu, štýlový egoizmus aj exhibovanie umeleckého ega na najvyššiu hodnotovú priečku. Pavel Florenskij, veľký znalec ikonopisu, ma v tomto pocite iba utvrdil slovami: „ Opravdivý umelec nechce plniť svoju vôľu, ale ide mu o krásu, o skutočnú krásu, čo znamená o umelecké stvárnenie pravdy vo veciach“. Podčiarkujem, vlastná vôľa – toto zlaté tela avantgárd, moderny a postmoderny – je zásadne podriadená Pravde, ku ktorej nás nevedie učenosť v zmysle poznania, ale schopnosť nazerať veci srdcom a vierou. Lebo v tom je múdrosť aj láskavosť ikonopisu. Nuž neviem, ako by dopadla naša interpretácia, keby sme sa riadili týmto posvätným absolutizmom. Keďže žijeme, dýchame a sme práve na tomto území, kde sa obe tradície – aj západnícka, európska, aj byzantská, východná - stretávajú, nech je mi dovolené s voľnosťou sa pohybovať medzi nimi.*

Verizmus, viera vo vieryhodnosť očí a potom aj v tvorbu, kde oči môžu byť a sú hodnými viery spája tri autorské opusy v našom sympoziálnom súbore. Prvou je celkom určite **Oxana BEGMA** z Ruska, za obrazmi ktorej je možné vyčítať tradíciu barbizonskej maľby, ducha krajinnárskych produkcií z oblasti Fontainebleau v polovici 19. storočia, ale aj odkaz peredvižnickej generácie realistického ruskej maľby (pre porovnanie si uvedme odkaz Šiškina, Levitana, Serova, Repina). Táto národná škola vytrvalo vzdoruje avantgardným a modernistickým pokúšeniam. Naopak: stavia na tom, čo moderný duch

zamietol a zmietol. Na potrebe romantiky, nostalgie, citovosti, nálade. A robí to skvelými prostriedkami tradičnej maľby, kde rovnako dôležitú úlohu zohráva pohotovosť kresby, bezchybná priestorová a farebná perspektíva, tonálny kontrast, lokálne verný kolorit a expresívnejšie uvoľnený prednes v skratkách a efektných náznakoch miesta deskriptívnych detailov. Vedutý a krajinky zo Skalky a Trenčína u Oxany majú šmrnc, švih, vzruch, aj nebyvalý fortielny rozmer v limitoch naznačenej tradície. Z podobných pozícií vychádza aj poľská maliarka **Bernadetta STEPIEŇ** z Krakova. Východiská sú opäť vizuálne kontaktné s realitou mesta Trenčín či malebných vedút z prostredia kláštoriska, predsa tu však dochádza k väčšej skladovosti, k pevnejšej disciplíne tvarov, ale aj k expanzii sýteho koloritu pastelovej pulzácie, kde dôležitú úlohu zohráva svetelná luminiscencia a reflexná povaha jasu a tieňa. Svojho času som bol vo Varšave u profesora Boguslawa Szwacza a ten chodil po uličkách starého mesta, kreslil domy, záhrady, ulice, obchodíky, kaviarne, rybárov pri Wisle, skicoval obľúbené mesto vo všetkých ročných obdobiach a častiach dňa – a potom doma v ateliéri z rebrička maľoval obrovské plátna s malými kaligrafiami, ktoré boli vizuálne napojené na Bachove organové fúgy a prelúdiá. Bol akoby človek dvoch tvárí a dvoch umeleckých životov (alebo jedno bral ako rehoľu a druhé ako tvorbu, ktovie). Bernadetta sa snaží tieto dve hnutia či pohnútky harmonizovať: aj „rehoľnej“ časti svojej pastelovej disciplíny nenásilne vtlača svoju výtvarnú vôľu v žiarivých secesných girlandách a hravosti. Najďalej možno zašla v kompozíciách z jaskynnej kaplnky, kde s temnotou miesta kontrastuje svetelný otvor okna s vtáčikom a celý priestor preduchovňuje anjel, ktorý sa tam zjavuje ľuďom pokorného a dobrého srdca. Tretím z tradicionalistov a zároveň expanzívnejších inovátorov v pohybe formy je **Milan RAŠKA** z Moravy. Svoju pozornosť sústredil na dve základné vedutové zoskupenia, ktorým sa počas sympózia nevyhne žiaden umelec: na horný kostol novej Skalky, ktorý sa nenápadne pozerá do údolia Váhu a na Trenčiansky hrad a na druhej strane vtahuje návštevníka v pohľade od kalvárie; a potom na dolnú Skalku s kláštorom, ruinami a zaujímavou urbanistikou vprostred lesnej zelene a s nádherným výhľadom na Vršatec a Strážovské vrchy. Už len tento popis môže pôsobiť dokumentaristicky, myslím si však, že Milan Raška sa neuspokojuje iba s týmto východiskom. Presvedčuje ma o tom jeho skladobná guráž postupného zanášania a rytmizovania farebných plôch a ťahov, z ktorých skladá svoj zážitok. Tento kaleidoskopický mechanizmus tvorby ochraňuje fotogenické námety pred nadbytočnou sentimentalitou a nasládlosťou, dáva jej civilne svieži, podmanivý ráz. Zvlášť výrazne sa takáto uvoľnenosť prejavuje v autorových kaligrafických akvarelovaných kresbách, kde briskná línia neutláča farebné fragmenty, ktoré nechcú mať a ani nemajú plytkú ilustratívnu povahu. Ako hosť sa jedným dielom k tejto tradičnejšej skupine pridal v Mníchove žijúci Slovák **Ján MRÁZ**, ktorý inicioval jednu veľkú časť diskusie o tom, k čomu, k akým výtvarným a umeleckým formám by malo smerovať tak špecificky formulované podujatie, akým je sympóziu ORA ET ARS. Vo svojom liste reagoval na našu pozvánku v tom zmysle, že formálnu neohraničenosť sympózia vníma ako negatívum a že takto podporujeme len rôzne variá-

cie formálnych riešení, ktoré sa potom iba zaštitujú duchovnou ambíciou sympózia. Svoj názor (aj pri neúčasti na sympóziu) potvrdil dorúčením figurálnej kompozície s pustovníkom zo Skalky, kde zvolená téma a spomínaný prístup predurčujú celkový kreatívny výsledok (v normách realistickej expresie).

Zvláštny status na hranici deformovanej ilúzie reality a zároveň ostro osobnej výtvarnej vízie, aj jedinečnosti v štýle a výtvarnej gestikulácii, majú všetky práce **Júliusa ČINČÁRA**. V tomto čase som mal možnosť otvárať jeho výstavu kresieb, prevažne s témou vzťahov muža a ženy, partnerstva, aktov a podobizní, kde všade autor rozosial svoju nevšednú iróniu, láskavý sarkazmus a karikujúce tvary mierne insitnej povahy. Vždy to však bola „nevedomosť“ napojená na líniu expresívneho kumštu a intelektuálna viac než komunálna či nedajbože ľudová. Sakrálné témy nikdy neboli u autora konjunkturné, venoval sa im aj v čase, keď bola sloboda oveľa drahšia ako dnes a akcentoval metaforickú a existenciálnu energiu týchto večitých biblických či antických tém. Iná vec je, že trochu menil sakrálnu parametre smerom k profánosti (posledná večera na amsterdamskom námestí s dievčatami ľahkých mravov, Golgota s nezúčastnenou účasťou mladého páru v riflách). Čo by som chcel zdôrazniť v prítomnom súbore z okruhu sympózia (aj keď Činčár nie je kolektivistický tvorca, ktorý by potreboval obecnosť priamo pri tvorbe – zvlášť som si to uvedomil, keď som ho uzel za farskou budovou hornej Skalky, ako sa v zubatom slnku a chladnom vetre trápi s riedkym terpentínom a tupými farbami, ktoré sa mu rozmazávali; pôsobil v prírode ako slon v porceláne - pre tvorbu potrebuje viac tenzie, neurotickejšie prostredie, ktorému môže maľovať takpovediac natruc). Predsa sa však urodili zaujímavé Ukrižovania, aj pyramidálna kompozícia s figúrami, ktoré sa derú k výšinám a celý ten kýžený raj stojí na kolieskach ako spirituálne vehiculum. Čo však bolo viditeľné a je celkom neodškriepiteľné, to je hlbinný, archetypálny kontakt s byzantskou ikonou (čo sa týka nielen intenzity koloritu, ale najmä kompozície s hierarchickou perspektívou a v neposlednom rade aj grotesknej hieratickosti a hybnej strnulosti jeho figurálnych riešení).

Svojrázny typom výtvarníka, ktorý zasiahol ako do dramaturgie, grafickej podoby katalógu a všetkých tlačových materiálov, do organizácie a neúnavnej revitalizácie sympoziálneho spoločenstva a jeho tvorivého ducha, tak aj do viacerých výtvarných disciplín, vrátane kresby, grafiky, maľby, sochárskej i multimediálnej produkcie či kombinovaných techník (neraz aj so zaujímavým spájaním fyzikálnych zákonitostí a možností so suverenitou imaginácie) je **Jozef VYDRNÁK**. Asi na tretí deň sympózia priniesol do kláštorného objektu a potom aj inštaloval v dolnej podzemnej kaplnke zvláštnu monumentálnu platňu, do ktorej bola vodným lúčom vyrezaná hlava Krista v prísnej, nie však neľudskej štylizácii priamok a bodov. Keďže jeho syn Matúš sa venuje svetelnému dizajnu, objekt, teda jednoduchá, dekoratívne rytmizovaná a typograficky čitateľná kresba Ježišovej tváre, bol nasvietený zozadu, čo do šera kaplnky vnieslo zvláštnu prítomnosť jasú proti tme, výhry nad kapituláciou. Autor popri tom vytvoril aj niekoľko obrazových kompozícií z prostredia oboch skalských svätýň, aj keď miera štylizácie už celkom nezávisí na realite, ale v zmysle

všetkého vo všetkom vyčerpáva celý obsah predstavy, ktorá sa k obrazovej vízii viaže. Tretím príspevkom sú svojrázne, rudimentárne a čitateľné kompozície na pomedzí typografie, písma a grafického obrazu. Autor ich nazýva typografikou. Vyňatie tohto typu a umné zachádzanie so znakom a symbolom, ktorý neprestáva byť aj hrou pre radosť, na slávu Božiu aj človečiu – to je zrelý odkaz Vydrnákovej tvorby týchto dní.

Humanistický, hrejivý, tvarovo príjemný, hapticky nabádať účinnosť majú sochárske aj umelecko-remeselné kompozície sochára a keramikára **Jána HUBINSKÉHO**. V sympoziálnom areáli sa zjavoval iba príležitostne, no auru tohto prostredia si nosil do svojho ateliéru v Rakoluboch, opierajúc sa o vnútornú pohodu a spontánnu tvorivosť, vždy opretú o solídne rukodielne remeslo. V čase sympózia realizoval zvláštnu skulptúru anjelov, poslov, ktoré sú inšpirované princípom tabuľových oltárov (hlavný korpus a postranné krídla, kde je táto trinitárna jednota zdôraznená aj umnou konštrukciou zatváracích drevených pántov). Niekde má figurálny fundament skulptúry podobu kaplniek s bočnými apsidami – každopádne sa tu stretá ľudová tradícia, remeslo drevorezby s imaginatívnou pohotovosťou. A čo je najdôležitejšie: Hubinskému svedčí zrozumiteľný dych poľudštenej človečiny, kde zbytočne budete hľadať nejakú skepsu alebo dekadenciu, sarkazmus či výsmech (úsmev áno).

Dlhodobu mávam dobrý pocit z poľských účastníkov sympózia, najmä ak sa ich tvorba napája z hlbokých prameňov slovanstva, z ľudového odkazu, zo západno-východnej tradície (viac ako kolorovanej zvláštnou zmesou mesianizmu, šamanstva, patriotického sebavedomia a autentickej sebaaprezentácie neraz až teatrálny povahy, ktorá však nestráca svoju dôstojnosť). Takto vnímam sústavný prínos **Eugeniusza MOLSKEHO** z tarnowského kraja a mestečka Nowy Wiśnicz. Všetkými prezývaný Geniusz patrí k stáliciam sympózia, ktorý rovnako dobre vládne vo vrštatí (tento rok keramikára Jarka Olaha) ako pri stole a hostine. Aj keď má jeho aktívna práca intímny a introvertný charakter, dielam nechýba expanzívna energia. Obrazy zväčša reagujú na hlbšiu podstatu sympoziálneho kraja, na legendové podnety, na sakrálnu a pamiatkovú kultúru týchto požehnaných miest, pri čom sa v temnejšom kolorite autor opiera o ducha gotických vitráží a farebnú jednoznačnosť a sýtosť ikonopisu, na druhej strane dokáže aj do tejto radiácie vniesť kolážový strih a kompozičný postup multiplikácie vizuálneho šotu na spôsob obrazov v obrazoch. Takúto konštruktívnu, nie však geometrickú, ale lyrickú, metaforickú a symbolickú povahu majú aj Molskeho keramické plastiky s častým využívaním profilového rezu tváre alebo asamblážových reliktoov typu ready made či paradoxne pop artu – aj keď ide často o hlavičky anjelov či iných sakrálnych bytostí. Zvlnenému plástu modelovanej hlíny autor farbou a glazúrami pridáva plavý záverečný plášť. Ani citlivému divákovi pri týchto kreatívnych mystériách nezostane zima.

Nezabudnem, ako zodpovedne a starostlivo si svoju dočasnú prírodnú dielňu za farskou budovou hornej Skalky zariadil **Krzysztof BRUZAN** z Rzesówa. Kým pár metrov za rohom sa trápil Julo Činčár, Krzysztof činorodo pripravoval rezbársky riad a všetky nástroje na zápas s hmotou dreveného kmeňa. Zúfalo mu chýbala sekera, aby zbavil predstavu zbytočnej hlušiny a nemusel sa zdržovať delikátnymi, avšak

na začiatku práce málo produktívnymi dlátami a kladivami. Našťastie, sekera sa našla v blízkej obci a bolo možné „pustiť sa do Krista“, teda do rezbárskej vízie Ukrižovaného – najprv zhurta, potom jemnejšie a napokon nežne, aj keď Bruzan nie je čítelom filigránskej morfológie tektonického plášťa, ani decentného taktilného, povrchového, dotykového prístupu s vysokou hladivosťou a úhladnosťou. Samotný akt ukrižovania je natoľko dramatický a existenciálna vypätosť muskulatúry Božieho Syna v bolestiach už svojou povahou natoľko expresívna a emocionálne vybudená, že esteticizmus by tu nemal nijakú šancu. Tým nechcem povedať, že Bruzanovým skulptúram chýba krása – tá je však v pravde a výraze bolesti. Nevdojak sa mi natíska spomienka, keď som svojho času z poľštiny prekladal Kepiňského prednášku o podobách melanchólie vo výtvarnom umení a špecificky o jednom type poľských ľudových rezieb, ktoré autor nazýval „Chrystus frasobliwy“ a ktoré sa zhusta vyskytujú na hraničnom pásme medzi Duklou a juhovýchodným Poľskom. Martýrstvo nie je nijaká póza, ale dlhodobá historická skúsenosť nášho severného susedného národa. Krzysztof navyše svojho umučeného prikul na drevené laty v podobe kríža – čo vo mne evokovalo spomienku na Hasiarove vízie apokalyptického charakteru. Napokon: ani murárske a stolárske predmety nepostrádajú energiu veľavravných symbolov.

Z maďarskej (a trochu aj slovenskej) Békescsaby na sympóziu toho roku prišiel výnimočný človek a maliar **László LONOVICS**. Je to zvláštny, ale doterajší účastník sympózia od našich južných susedov majú vo svojom výtvarnom cítení čosi barokové, kontrastné, vášnivé a zároveň veľmi túžiace po harmónii. Ako inak si vysvetliť autorove olejové kompozície so zmmoznenými rezmi katedrálnych a kláštorných portálov, ktoré v tejto zostave vyvolávajú dojem čohosi futuristického, rozhybaného, nekludného – a to aj napriek obrovskej vôli po usporiadanosť. Povahu duchovného zápasu a boja s vášňami umocňuje aj staromajstrovské chiaroscuro, teda šerosvit, artikulácia svetla a jeho reflexov proti tmavým plochám v prudkom tonálnom kontraste. Ohnivú sakrálnosť napriek transavantgardnému výrazovému minimalizmu napokon „uzemní“ christocentrický motív Ukrižovaného, ktorý ako by bol ďalšou modifikáciou Bruzanovej rezbárskej sugescie. Iba človek (Ecce homo!) môže byť v centre tejto odvekej drámy, Boh sa obrazom vymyká. Vždy sú len jeho intuícia, časťou, prvkom v sústave stvorenia.

S básnikom, spisovateľom, hudobníkom, výtvarníkom a všeobecne tvorcom **Danielom HEVIEROM**, ktorý sa pomaly a isto stáva masotom, ikonou, stalicou, ak chcete nepísaným

logom sympózia, (a máme nádej, že to tak zostane kvôli dobrým dôvodom z oboch strán), to bolo trochu zložitejšie. Hneď v prvý deň do kláštorného kopca vyteperil svoje monumentálne plátno rozmerov 2 x 10 metrov a ruksaky plné sprejov a plechoviek s farbami. Najprv sme pri svätej omši hrali piesne zo salezianskeho prostredia a pod vplyvom svojich kabaretiérskych „tikov“ svojrázne frázoval melódie a texty – najmä tie, ktoré počul (a spieval) prvýkrát. Skrátka – džezoval tam, kde ja som sa úporne snažil byť kantabilný (presný význam slova si môžete nájsť v slovníku, ale v podstate ide o spevnosť). Na druhý a tretí deň sa celý obliekol do bieleho a začal svoj výtvarný proces na princípe „Hevier maľuje obraz- obraz maľuje Heviera“. Plátno sa pozvoľna zaludňovalo farbami, nástrekmami, hmotami, masami a masívmi, prstovými zápismi a zápasmi, dotykmi dlaní a nôh. Toto scénické obrazové divadlo doplnil aj stále prítomný „komparz“ fotografických dokumentaristov (najmä študentiek) zo Strednej umeleckej školy, ktorých procesualnú zažiadanosť celý čas profesionálne i ľudsky strážili kantori **Pavol OBST** a **Robert SENDER**. Myslím si, že táto škola im dá viac než stovky hodín strávených nad teóriou umeleckej tvorby, nevriavac o tom, že práve takto sa môžu zrodiť nové talenty slovenského filmového a fotografického dokumentarizmu. Túto oblasť navyše veľmi kreatívne vykryval režisér a kameraman **Jaroslav PIŠTEK**, ktorý o celej sympoziálnej akcii Daniela Heviera točil film (ten však kvôli strihu a postprodukcii zatiaľ nemôže byť predmetom tohto textu). A točiť znamená nielen kooperovať, ale aj sa priesť a hádať – vôbec som nebol prekvapený, keď som sa dozvedel, že ani jeden z nich nepôjde na obed a skvelý farský guláš, lebo po včerašom dni a obžerstve musia držať pôst. Povedané inak: naberať duchovnosť, ako sa v kláštornom prostredí so starobyľou pustovníckou tradíciou patrí.

Permanentnou súčasťou sympózia ORA ET ARS býva aj tvorivá účasť literárnej sekcie v podobe viacerých majstrov slova, ktorí sa na Skalke priamo zúčastňujú a píšu pod silným dojmom samotného prostredia alebo aj v radiácii rodiacich sa obrazov a sôch. Ani v tomto roku to nebolo inak (naopak: podiel verbálneho, poetického aj exaktného, estetického sa ešte zvýraznil skvele koncipovanou **Literárnou prílohou OKNO – ku katalógu 3. ročníka sympózia ORA ET ARS SKALKA 2010**, na podobe ktorej od včasnej jari vytrvalo pracoval grafik a redaktor Jozef Vydrnák aj so svojimi invenčnými kibicmi). Nemám však nijakú zvláštnu potrebu interpretačných cvičení o ich príspevkoch – tým viac, že sami pracujú s krehkou aj silnou materiálou slov, štylistiky a všakovakých významových meandrov. Ak je ich slovo v tomto katalógu dostatočne silné (a ja som presvedčený, že áno), potom nepotrebujú nijaký komentár. Vyžadujú len jedno: byť čítané, aby sa stali. Podobne ako môj text, ktorý vznikol v priesečníku končiacieho školského roka (aj cirkevnej školy, ktorú vediem) a politického posunu, ktorého som chtiac-nechtiac účastníkom. Sv. Andrej – Svorad a Benedikt, orodujte za nás, hriešnych a hľadajúcich cestu k cnosti a k vnútornému pokoji ako najlepšiemu predpokladu pre pokoj sveta.

PhDr. Marián Kvasnička



JOZEF VYDRNÁK: Madona, typografika, 2010

Stanislav Šteпка

POHĽAD Z OKNA

Volá sa Tibor a každé ráno si po káve zapáli cigaretu a postaví sa do kuchynského okna na Nitrianskej ulici. Takto tam stojí a bez jediného slova sa kamsi pozerá až do dvanástej hodiny,

kedy na dvadsať minút odbehne na záchod a k obedu, ktorý mu už roky v obedári prináša brat Tóno z vývarovne pre dôchodcov. Tibor sa o obedňajšej pauze vráti rýchlo do okna, opäť si zapáli cigaretu, popol spôsobne otriasa a sústredene sa pozerá z okna do

dvora a na stromy do pol šiestej, niekedy aj do šiestej. Medzi tým, samozrejme, vyfajčí pár cigariet. Takto prebiehajú dni a roky s Tiborom na Nitrianskej ulici. Minule sme sa stret-

li v hostinci U Jánoša a ja som sa Tibora spýtal, reku, keď sa len tak roky zamyslene pozerá z okna na Nitrianskej ulici, čo vidí. Tibor na sekundu nezaváhal a povedal veľmi spokojne: „Všetko.“ V tej chvíli som dostal chuť Tibora v okne vystriedať.

BERNADETTA STEPIEN: Trenčín, pastel na papieri, 100 x 70 cm, 2010



Obdiv majstrovi krásneho umenia

*Stojím sama s jedinečným
Svetom veľkým nekonečným
Lebo Majster začal včera
A pracoval do večera
Vylial dušu, šaty vlepil
A kus dreva by tiež štiepil*

*Do tej výpovede celej
Originál Farby neveselej
Život nesie túžby, mraky
A z vedľajšej siene sláky
Preháňajú smutné husle
Čo vydajú z duše mušle
Také tóny, také zvuky
Že sa všetkým spoja ruky*

*Skladám klobúk z hlavy dolu
A farebné znejú tóny
A sme takí malí spolu
A že sýti hudba naše duše
Vlaží, zavlažuje súše*

*A ja verím, namaľuj ma
Zvečni chvíľu
Aj keď bude odtrúbené*

*Ostane keď odídeme
Ostane keď tam pôjdeme*

KRZYSZTOF BRZUZAN: Krucifix zo Skalky., drevo, 22,5 x 120 x 50 cm, 2010



V umeleckom ateliéri, nad maľbami

*Obrazy sú ako pamäť
Pamäť ľudská kivičia
Obrazy ma neodradia
Iba zo sna zakričia*

*Každý vánok, juh a sever
Vietor prašný výbušný
V obraze je navždy daný
Osud sveta záhadný*

*Láska nechá stopy v plátne
Ako maliar dobre vie
Spečatí sa raz na živo
Na zavolanie*

*Majstre, povedz farbou
Pripodobni ku kráse
Bez vášne to berieš vážne
Smutný kvietok vo váze*

*Tak si žijú vedľa seba
Človek, Majster v obraze
Ak sa mu aj farby trasú
O malom ľudskom nečase.....*

OXANA BEGMA: **Malá Skalka**, olej na plátne, 50 x 70 cm, 2010

OXANA BEGMA: **Trenčín**, olej na plátne, 50 x 70 cm, 2010

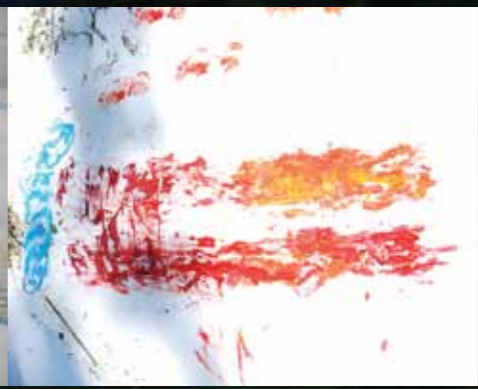
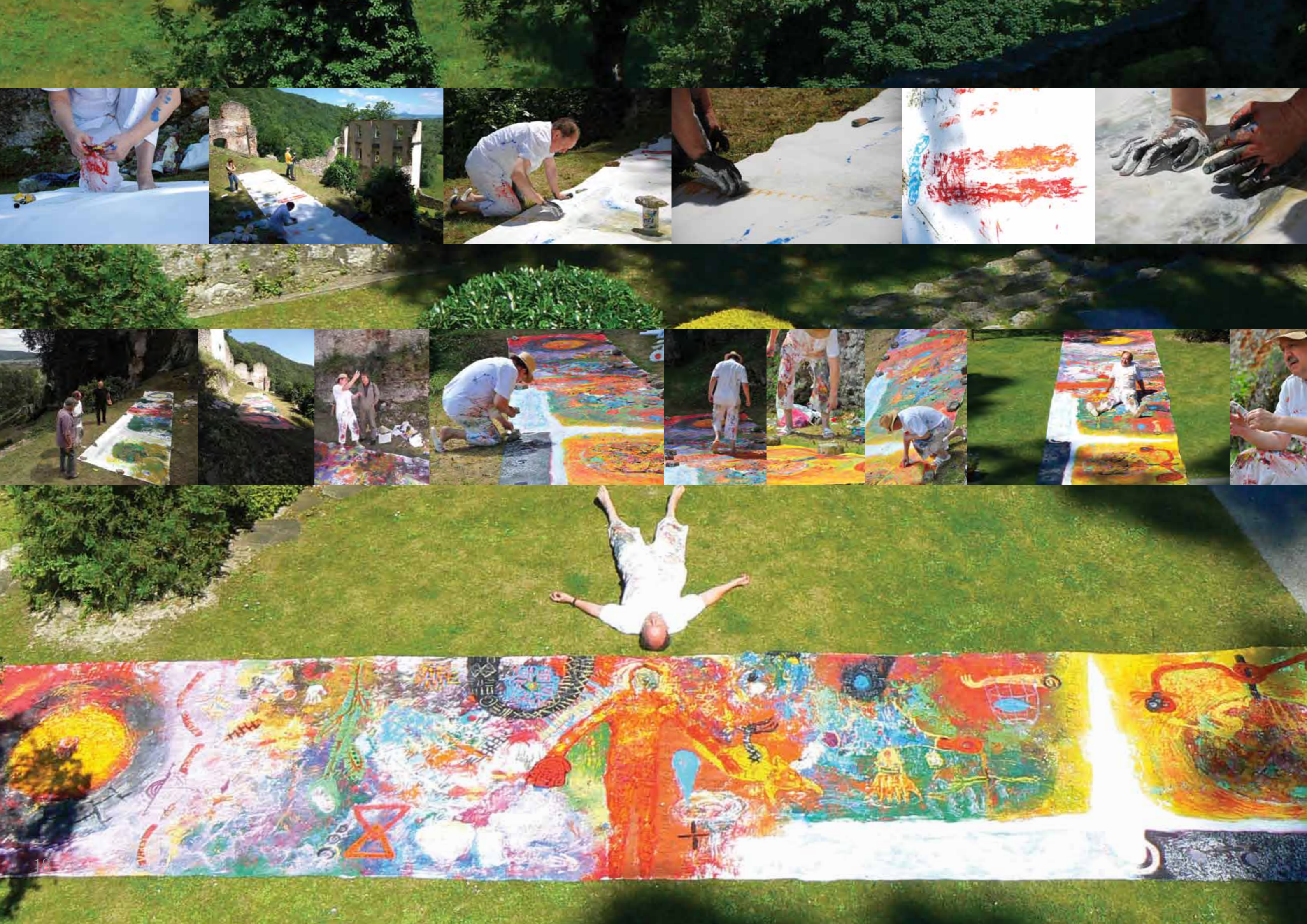


život nás žije

to my si detsky myslíme
že pijeme vodu
dýchame vzduch
chodíme po tráve
maľujeme obrazy
postavil som sa celý v bielom
do bieleho
aby som pocítil ako šumí prázdnota
ktorá je zaplnená tvarmi a tvármi
chcel som namaľovať veľký obraz
ale zbadal som
že to obraz maľuje mňa
Kristus sa vznášal predo mnou
biely a svetelný
a niekoľko kvapôčiek krvi
z mojich doráňaných prstov
sa spojilo s jeho nepretržitou riekou krvi
vypísal som zrkadlovým písmom
svoje ticho
- maľovať
- meditovať
- mlčať
- modliť sa
vošla do mňa jaskyňa pustovníkov
a detské tváre
svietili ako bledé sviece
keď zafúkal víchor
z hĺbok vesmíru
ruval som sa s kusom plachty
uprostred mora trávy
udržal som ho
a doviedol svoju bárku
na koniec svojich dní
obraz ma domaloval
a život ma dožíva
pokoj vám

daniel hevier





Na Skalke

Venčený ozvenou živých stôp svätých mužov,
vnorený do ticha pradávnej samoty,
čo bolo na Skalke v súzvuku s bdelou dušou,
pýtam sa sám seba: Človeče, si to ty?!

Som to ja, zdrvený príbojom prázdnej vášne,
zmorený pahrebou vlastného plameňa,
prosím, nech opäť sa tvoj oheň vo mne zažne,
Boží Duch. Nech tvoj dych na lásku premieňa

to, čo mi márnivosť, ale aj márnosť vzala...
Viem, kde sa rúbe les, lietajú ívery –
ešteže stojí tu, ešteže bdie múdra skala,
ktorá ma privinie s prísľubom dôvery.

Vkladám dľaň do stopy po dlani eremitu –
viem, kto ma zachráni, preto mám odvahu,
no skale vyšepkám aj svoju bolesť skrytú
a slzou ľútosti prikvapnem do Váhu.

Boh je tu, priatelia, má pre mňa odpustenie!
Aj pre mňa tento kríž chránili sutiny.
Nad duchom rozvalín sa dnes chrám duší klenie –
srdce sťa magnetku tak presne skrútil mi.



EUGENIUSZ MOLSKI: Svorad a pútnik, kolorovaná šamotová hlina, 60 x 50 x 30 cm, 2010



A čo je láska?

A čo je láska? Budím sa dnes zo sna,
hľadím do jeho prázdnych omrvín.
V ňom rozprával som ako ten, čo pozná,
ako sa vzpíeral pod kladivom klin,

keď krvou zjednotiť mal drevo s telom.
A v sne som vedel tušiť Trojicu,
jej vzťahy, čo sú prostriedkom i cieľom.
Rozpoznal som tak lásku najvyššiu.

Nie, nepoviem viac. Ani duša nevie,
že stačí vedieť iba neveľa.
To, čo sa stalo nazaretskej deve –
povedať Áno a ísť do cieľa.

Ísť ako ísť. No byť vždy tichom celá,
aby vyniklo iba Slovo-Syn.
A bolesťou sa sama vopred chvela –
akoby niesla ťarchu našich vín.

Vieme, čo bolo. Na krížovej ceste
trpela, väčšmi verne pod krížom.
Ako nerozmýšľať o svojom mieste,
o neprávosti, ktorá je vždy zlom...

A v ďalšom sne som chvatne zbieral huby,
obstali kríž, čo ležal na zemi.
Nie vždy sa predsa láska s vášňou snúbi –
krížu som bol, hoc blízko – vzdialený.

A čo je láska? Dávno som už po sne,
v ktorom som o nej vrazil spamäti.
Ak vo mne vôľa na kríž práve doznie,
spoznám ju iba v jeho rozpätí.

JÚLIUS ČINČÁR: Blažení chudobní duchom, lebo ich je nebeské kráľovstvo..., olej na plátno, 96 x 66 cm, 2010





fotodokumentácia: Mgr. Pavol Obst,
videodokumentácia: Mgr. Art. Róbert Sender a študenti Strednej umeleckej školy v Trenčíne: Leonína Berková, Katarína Kottáriková, Lukáš Čučo, Diana Pavlovičová, Simona Kusá



RUDOLF DOBIÁŠ

Dieťa

*Narodilo sa dieťa! Fanfáry
zaslúži si taká udalosť.
A zlato vína v pohári,
veď prišiel najvzácnejší hosť.*

*A hoci s plačom vstúpi do života
napokon všetko rieši s úsmevom.
Po čase bude hľadiť spoza plotu
na všetko vzácne a zázračné v ňom.*

*Ešte je malé. Ešte bezbranné,
pästičky stíska, pripravené k boju.
Plače a znie to ako spievanie.
Nanúti všetkým sladkú hudbu svoju*

*V objatí zaspí. Zatiaľ rodičia
zápasia s víchrom, čo im srdcia kmáše.
To dieťa nevie. Ale bojí sa,
že z mála stratí, čo má za najdrahšie.*

*Zľaknuté, kvetom strach svoj prikryje,
aby sa mohlo napiť jeho medu.
A potom zopne krídla motýlie,
zaštíti nimi všetok lesk i biedu.*

*A ako mocnie, rastie ako z vody,
zakúša strasti z nerovnosti ciest.
Z tých ciest sa zdvihne strmo do slobody,
má svoje krídla, chce sa dotknúť hviezd.*

*Raz odíde a nevráti sa domov.
Aj detský chodník trávou zarastie.
Nájde si nový, už iba svoj domov.
V ňom bude žiť a čakať na šťastie.*

JÁN HUBINSKÝ: Anjel so zlatým srdcom, drevo a kov, 41 x 35 x 5 cm, 2010



Monológ pustovníka Benedikta

Pokoj a bratská láska... Pán je s vami!
 Váh odplavil už toľko stáročí.
 Ach, ako dávno sme už pochovali
 brata Andreja Svorada; vždy bdel.
 A po troch rokoch voľajakí lotri
 tak ukrutne ma za ním poslali!
 A dlho som zrel nebo zo dna Váhu,
 ruženec modlil som sa na hviezdach
 (škoda, že mi to skôr neprišlo na um).
 Ale buď Bohu chvála naveky,
 že som tu mohol opatrovať brata,
 ktorý bol ponorený do Slova,
 kotvil v ňom, stále skúmal jeho hĺbky
 a oblažoval aj nás úbohých.
 A tak som pri ňom rástol do nádeje,
 že moje oči uzrú Božiu tvár,
 nezahalené zemskou čiernou nocou.
 Modlili sme sa, pracovali. Tak.
 A ďakovali Bohu za dar miesta,
 za tento čarokrásny, vzácny kút
 zeme, ozdobený vždy šerpou Váhu.
 Tak toto bola naša pustovňa!
 Priam je mi do smiechu! My pustovníci
 žili sme si tu v takej nádhere,
 uprostred nás náš Pán. Bol stále s nami.
 Posväcovala nás aj velebnosť
 nedozerných hôr, majestátne ticho
 (aj mlčaním sme Boha chválili).
 Ani by som si vari nepomyslel,
 že po nás ešte prídu premnohí,
 duchovne zúrodnia tú našu Skalku,
 aby tak odolala nepriazni...
 Naozaj, bratia, Boh tu bol vždy s nami.
 A modlitba nám kvitla na perách,
 ustavične plynula ako rieka –
 aj za vás, dobrí ľudia týchto čias.
 Pre Pána všetci otvorte si srdcia.
 Ticho? To naše pery ševelia
 modlitby, chvály, spievajú mu žalmy,
 Otcovi vekov, že nás miluje.
 Je toto miesto, hovorím vám, sväté,
 nachádzajte tu prameň pokoja,
 radosti, ktorú vám nik nedá...

MILAN RAŠKA: **Veľká Skalka**, akryl na plátne, 70 x 100 cm, 2010MILAN RAŠKA: **Malá Skalka**, akryl na plátne, 50 x 70 cm, 2010

BLAŽEJ BELÁK

Teológ

Hľa,
vedľa starobylého kostola
nevysoká, takmer plytká skala
zušľachtená nohou niekdajších pútnikov.
Dnes zatlačená do zeme
ťarchou ťažkej retranslačnej veže.
Spolu s kostolom, pravdaže.
Na tej skale,
na tej nevysokej, takmer plytkej skale
už ani stopa po reťazci
postupného zdokonaľovania druhov.
Podľa múdreho brnianskeho mnícha
z vývojovej teórie možno využiť iba fazuľu.
A bôb, aby sme nezabudli.

Teológ (II)

Mŕtvo všade,
hlavy pokorne sklonené
pred fialovo blikajúcou plazmou,
srdcia celkom inde.
Jediný živý bod na malej mape okresu:
osamelý teológ
v izolácii dedinskej fary.
A aj on žmoliac v ruke
nepublikovanú štúdiu o vlnení času
nad nepriepustným priestorom
zatvrdnutých duší,
akoby vyňatý spod milosti zvonov,
sám v osemstoročnej sakristii,
blíži sa k záveru
unavený na smrť
prípravou šesťnásťročných birmovancov .
Presne podľa Písma:
bez nádeje dúfajúc v zázrak,
totiž dúfajúc podľa Písma proti nádeji.

JÁN MRÁZ: Oslávenie sv. Benedikta, olej na plátne , 75 x 55 cm, 2010



Eugeniusz Molski

výtvarník

narodený /born/ 11. 7. 1942 Bagienice, Poľsko

adresa /address/ ul. Bocheńska 4, 32-720 Nowy Wiśnicz, Poľsko

email kontakt/contact rm@list.pl

web prezentácia/presentation google – heslo: Eugeniusz Molski



Oxana Begma

výtvarníčka

narodená /born/ 10. 4. 1973 v Rostove na Done v ZSSR

adresa /address/ Russia, Moscow, Kashirskoe sh. 148, Kor.2, Mom 110

email kontakt/contact obegma@mail.ru

mobil kontakt/contact + 7 903 433 989

web prezentácia/presentation www.begma-art.narod.ru



Daniel Hevier

výtvarník, literát, hudobník

narodený /born/ 6. 12. 1955 v Bratislave

adresa /address/ Švabinského 12, 851 01 Bratislava

email kontakt/contact daniel.hevier@hevi.sk

web prezentácia/presentation www.hevi.sk



Bernadetta Stepien

výtvarníčka

narodená /born/ 6. 3. 1963 Kraków, Poľsko

adresa /address/ Ugorek 18/54, 31 – 456 Kraków, Poľsko

email kontakt/contact bernadetta.stepien@gmail.com

web prezentácia/presentation google – heslo: Bernadetta Stepien



Lubomíra Miháliková

literátka

narodená /born/ 5. 2. 1954 v Modre

adresa /address/ Jesenského 2, 900 01 Modra

email kontakt/contact mihalikovaluba@centrum.sk

web prezentácia/presentation google – heslo: Lubomíra Miháliková



Michal Chuda

literát

narodený /born/ 13. 11. 1947 v Papíne

adresa /address/ bratislavská 4/B, 900 51 Zohor

email kontakt/contact michal.chuda@post.sk, michal.chuda@minv.sk

web prezentácia/presentation google – heslo: Michal Chuda



Krzysztof Brzuzan

výtvarník

narodený /born/ 14. 1. 1956 Boleslawiec, Poľsko

adresa /address/ ul. Strzyzowska 4, Rzeszów, Poľsko

email kontakt/contact kbrzuzan@wp.pl

web prezentácia/presentation google – heslo: Krzysztof Brzuzan



László Lonovics

výtvarník

narodený /born/ 1. 1. 1951 v Békéscsaba v Maďarsku

adresa /address/ 5600 Békéscsaba, Vandhádi út. 6, Maďarsko

email kontakt/contact lono@t-online.hu

tel. kontakt/contact +36 30 548 6307

web prezentácia/presentation google – heslo: László Lonovics



Július Činčár

výtvarník

narodený /born/ 14. 2. 1932 v Michalovciach
adresa /address/ Riznerova 13, 911 01 Trenčín
mobil kontakt/contact +421 0905 118 664
web prezentácia/presentation google- heslo Július Činčár



Igor Zmeták

literát

narodený /born/ 7.2.1965 v Trenčíne
adresa /address/ Trenčín
email kontakt/contact igorz@centrum.sk
web prezentácia/presentation google – heslo: Igor Zmeták



Ján Hubinský

výtvarník

narodený /born/ 1. 2. 1951 v Rakoluboch
adresa /address/ Komenského 8, Trenčín, ATELIÉR: Rakoluby 771
mobil kontakt/contact + 421 908 197 965
web prezentácia/presentation google – heslo: Ján Hubinský



Stanislav Štepka, a. h.

literát

narodený /born/ 26. 7. 1944 v Radošinej
adresa /address/ RND, Škultétyho 5, 831 04 Bratislava
email kontakt/contact rnd@rnd.sk
web prezentácia/presentation www.rnd.sk



Jaroslav Pištek

filmár

narodený /born/ 26. 5. 1969 v Bratislave
adresa /address/ Bratislava
email kontakt/contact jaro@wod.sk
web prezentácia/presentation www.wod.sk



Ján Mráz, a. h.

výtvarník

narodený /born/ 17. 02. 1935 v Ružomberku
adresa /address/ Nadistr. 32, D - 80809 Múnchen, Nemecko
Plavisko 15, 03401 Ružomberok
email kontakt/contact jan.mraz@gmx.net
web prezentácia/presentation google – heslo: Ján Mráz



Milan Raška

výtvarník

narodený /born/ 31. 3. 1956 v Kyjově v ČR
adresa /address/ Dvořákova 1326, 698 01 Veselí nad Moravou, ČR
mobil kontakt/contact + 420 731 483 444
web prezentácia/presentation www.milan-raska.xf.cz



Blažej Belák, a. h.

literát

narodený /born/ 21. 5. 1938 v Motešiciach
adresa /address/ Mazúrova 30, 036 01 Martin
email kontakt/contact blazej.belak@gmail.com
web prezentácia/presentation google- heslo Blažej Belák



Rudolf Dobiáš

literát,
koordinátor literárnej sekcie

narodený /born/ 29. 9. 1934 v Dobrej pri Trenčíne

adresa /address/ Trenčianska Teplá - Dobrá

email kontakt/contact dobiasrudo@gmail.com

web prezentácia/presentation google – heslo: Rudolf Dobiáš



vdp. Mgr. Stanislav Strapko

duchovný správca
farnosti Skalka nad Váhom,
správca Malej a Veľkej Skalky



Marián Kvasnička

historik a znalec umenia,
kurátor sympózia

narodený /born/ 12. 7. 1955 v Trenčíne

adresa /address/ Trenčín

email kontakt/contact kvasnicka@stonline.sk

web prezentácia/presentation google – heslo: Marián Kvasnička



Robert Sender

pedagóg
ateliéru fotografického dizajnu na SUŠ
v Trenčíne a koordinátor
video-dokumentácie sympózia



Pavol Obst

pedagóg
ateliéru fotografického dizajnu na SUŠ
v Trenčíne a koordinátor
foto-dokumentácie sympózia



Jozef Vydrnák

výtvarník,
koordinátor výtvarnej sekcie

narodený /born/ 27. 3. 1961 v Trenčíne

adresa /address/ Centrum 1 - 35/82/11, 018 41 Dubnica nad Váhom

email kontakt/contact joyart@gmail.com

web prezentácia/presentation www.vydrnak.com, www.dielo.sk



3. ročník medzinárodného sympózia ORA ET ARS na Skalke pri Trenčíne (so zámerom rozvíjať duchovné dedičstvo benediktínskej tradície a jedného z najstarších pútnických miest strednej Európy, ako aj pamiatku patrónov nitrianskeho biskupstva sv. Andreja-Svorada a Benedikta) v tomto roku svojou tvorivou prítomnosťou poctilo temer dvadsať zaujímavých osobností zo sveta výtvarného umenia, literatúry, krásneho slova i odbornej spisby, fotografie i filmového dokumentu. Ruskú federáciu zastupovala mladá **Oxana Begma** svojimi efektívnymi plenérovými kompozíciami zo Skalky a Trenčína. Poľsko sa mohlo prezentovať jednak tradičnejšou podobou pastelových médií s intenzívnou farebnou skladbou (**Bernadetta Stepień**), ale aj výtvarnými presahmi s výraznou spirituálnou dynamikou (maliar a keramiký sochár **Eugeniusz Molski** a rezbár **Krzysztof Brzuzan**). Maďarské partnerstvo Békecsabys a Trenčína zastupoval maliar **László Lonovics**, tvorca zaujímavých šerosvitných kompozícií s rezmi chrámových portálov. Z Česka, v našom prípade z oblasti kooperujúceho Uherského Hradišťa na Skalku zavítal **Milan Raška**, ktorý komponoval námety z malebného prírodného prostredia postupným zanášaním farebných plôch do kaligrafickej kresby. Z Nemecka nás ako hosť poctil Slovak **Ján Mráz** (tradicionalistický figuralista mimo formálnych výbojov). Slovenské farby hájili viacerí výtvarníci: predovšetkým rezbár, umelecký remeselník a tvorca krídlových kaplniek-anjelov **Ján Hubinský**, zvláštnymi biblickými kompozíciami na pomedzí



intelektuálnej insity a ikonopisu **Július Činčár**, výtvarne pôsobivými typografikami, ale aj technicky ozvláštnenou štylizáciou kresby Kristovej hlavy, ktorá reálnym svetlom z pozadia rozžiarila podzemnú svätýňu Skalky, **Jozef Vydrnák** (ten má na svedomí aj komplexné grafická práce tlačových materiálov, zostavenie špeciálnej literárnej prílohy OKNO, dramaturgiu a priebeh sympózia). Nad národnými, tematickými, výtvarno-druhovými kategóriami a žánrami stojí spisovateľ, hudobník, maliar, herec **Daniel Hevier**. V tomto roku sa rozhodol svoj procesuálny typ kreativity zamieriť na monumentálny formát plátna s jednoduchým princípom „autor maľuje dielo – dielo maľuje autora“. Fázy zrodu diela, do ktorého vstupovali aj externisti a príroda nad kláštoriskom, na filmový pás zachytával známy slovenský dokumentarista **Jaroslav Pišteck**. V literárnej sekcii sa stretli viacerí básnici mäkkej a vrúcnej metaforiky, verbálnej empatie, štylistickej bravúry, esejistiky, ale aj humornejšieho fabulovania (**Blažej Belák**, **Rudolf Dobiáš**, **Michal Chuda**, **Ľubomíra Miháliková**, **Stanislav Štepka**, **Igor Zmeták**). Širšie konotácie sympoziálnych myšlienok čitateľ nájde v literárnej prílohe OKNO.

PhDr. Marián Kvasnička

The third annual symposium ORA ET ARS in Skalka near Trečín (intended to develop the Benedictine spiritual heritage and the legacy of one of the oldest pilgrimage sites in central Europe, as well as to commemorate patrons saint of the Nitra Bishopric, St Andrew-Svorad and St Benedict) was privileged with the participation of up to twenty creative personalities from the fields of fine arts, literature, belle lettres, poetry and professional literature, photography and documentary film. The Russian Federation was represented by the young Oxana Begma and her impressive scale open-air compositions of Skalka and Trenčín. Poland could present not only more traditional pastel drawings with intensive colour compositions (Bernadetta Stepień), but also cross-disciplinary artworks with distinctive spiritual dynamics (painter and ceramic sculptor Eugeniusz Molski and woodcarver Krzysztof Brzuzan). The twin-city partnership of Békecsaba and Trenčín was represented by painter László Lonovics, the author of interesting chiaroscuro compositions of church portal sections. From the cooperating Uherské Hradišče in Moravia came Milan Raška, who got inspired by motifs in the picturesque surroundings and created pictures by gradually applying colored patches into calligraphic drawings. Germany honoured us by Slovak Ján Mráz, a traditionalist figural painter. Slovakia was represented by several artists, in particular by a woodcarver, an artistic craftsman, and the author of wing chapels-angels Ján Hubinský, by Július Činčár and his special biblical compositions on the borderline between intellectual naive art and iconography, by Jozef Vydrnák with not only his stunning typographies but also technically unique drawing of Christ's head, which by means of the background genuine light illuminated the Skalka underground shrine (Jozef Vydrnák is also responsible for the typographical design, for compiling a special literary supplement OKNO, and for the dramaturgy and course of the symposium). Above the national, thematic and artistic categories and genres stands a writer, musician, painter and actor Daniel Hevier. This year he decided to aim his creativity at a monumental canvas format with a simple principle: "The author paints the artwork – the artwork paints the author". Jaroslav Pišteck, a famous Slovak documentarist, recorded the individual stages of the creation of the artwork; the nature above the monastery made part of it. The literary section hosted a few poets, masters of soft and warm metaphor, verbal empathy and stylistic excellence, skilled essay writers and gifted authors of humorous plots (Blažej Belák, Rudolf Dobiáš, Michal Chuda, Ľubomíra Miháliková, Stanislav Štepka, Igor Zmeták). For further information, feedback and ideas on the symposium, look in the literary supplement OKNO.



... artistic craftsman, and the author of wing chapels-angels Ján Hubinský, by Július Činčár and his special biblical compositions on the borderline between intellectual naive art and iconography, by Jozef Vydrnák with not only his stunning typographies but also technically unique drawing of Christ's head, which by means of the background genuine light illuminated the Skalka underground shrine (Jozef Vydrnák is also responsible for the typographical design, for compiling a special literary supplement OKNO, and for the dramaturgy and course of the symposium). Above the national, thematic and artistic categories and genres stands a writer, musician, painter and actor Daniel Hevier. This year he decided to aim his creativity at a monumental canvas format with a simple principle: "The author paints the artwork – the artwork paints the author". Jaroslav Pišteck, a famous Slovak documentarist, recorded the individual stages of the creation of the artwork; the nature above the monastery made part of it. The literary section hosted a few poets, masters of soft and warm metaphor, verbal empathy and stylistic excellence, skilled essay writers and gifted authors of humorous plots (Blažej Belák, Rudolf Dobiáš, Michal Chuda, Ľubomíra Miháliková, Stanislav Štepka, Igor Zmeták). For further information, feedback and ideas on the symposium, look in the literary supplement OKNO.

(Translated by Alica Zmetáková)

Na trzeci rocznik sympozjum międzynarodowego ORA ET ARS na Skalce przy Trenczynie (w celu rozwijania dziedzictwa duchowego tradycji benedyktyńskiej oraz jednego z najstarszych miejsc pielgrzymek w Europie Środkowej, jak również na pamiątkę patronów biskupstwa w Nitrze – św. Andrzeja-Świerada i Benedykta) przybyło i swą obecnością oraz twórczą pracą uświetniło prawie dwudziestu ciekawych osobistości ze świata sztuki plastycznej, literatury, pięknego słowa i literatury fachowej, fotografii oraz filmu dokumentalnego. Federację Rosyjską reprezentowała młoda **Oxana Begma** przedstawiając się efektownymi kompozycjami plenerowymi ze Skalki oraz Trenczyna. Polska mogła zaprezentować się pośrednictwem bardziej tradycyjnej formy pasteli z intensywną barwnością (**Bernadetta Stepień**), ale i również przerytymi plastycznymi z wyraźną dynamiką spirytualną (malarz i twórca rzeźby ceramicznej **Eugeniusz Molski** oraz rzeźbiarz **Krzysztof Brzuzan**). Przedstawicielem węgierskiego miasta partnerskiego Trenczyna – Békecsabys był **László Lonovics**, twórca interesujących kompozycji światłocienia z przekrojem kościelnych portali. Z Czech, z Uherskiego Hradišťa, w tym przypadku z regionu z nami współpracującego zawitał na Skalkę **Milan Raška**, który komponował motywy z malowniczej okolicy poprzez stopniowe pokrywanie kolorowych płaszczyzn aż do uzyskania rysunku kaligraficznego. Swoim przyjazdem z Niemiec zaszczylił nas gość **Ján Mráz** – Słowak, tradycyjny figuralista (poza formalnymi wyjątkami). Barwy Słowacji reprezentowało kilku



plastyków. Przede wszystkim rzeźbiarz, rzemieślnik artystyczny i twórca oskrzydionych kapliczek-aniołów – **Jan Hubiński**, ze specyficznymi kompozycjami biblijnymi na pograniczu intelektualnej naiwności i ikonografii – **Július Činčár**, z plastycznymi oddziaływującymi typografikami jak i technicznie niezwykłą stylizacją rysunku głowy Chrystusa, która dzięki realnemu światłu płynącemu z głębi rozpromieniła podziemną świątynię Skalki – **Jozef Vydrnák** (zajmuje się również kompleksowymi pracami graficznymi i przygotowaniem materiałów do druku, zestawieniem specjalnego załącznika literackiego OKNO, dramaturgią oraz przebiegiem sympozjum.) Z nazwiskiem pisarza, muzyka, malarza i aktora, którym jest **Daniel Hevier** związane są narodowe, tematyczne oraz różnorodne rodzaje plastyczne i gatunki. W tym roku zdecydował się przenieść swój niezwykły typ kreatywności na monumentalny format płótna z prostą zasadą: „autor maľuje dzieło – dzieło maľuje autora”. Fázy narodzin dzieła, do którego wstępowali również eksteriści oraz przyroda nad ruinami klasztoru, nagrywał na taśmę filmową znany słowacki dokumentarzysta – **Jaroslav Pišteck**. W sekcji literackiej spotkało się wielu poetów tworzących miękko i żarliwą metaforę, werbalną empatię, przedstawicieli brawury stylistycznej, eseistyki jak i twórcy fabuły humorystycznej (**Blažej Belák**, **Rudolf Dobiáš**, **Michal Chuda**, **Ľubomíra Miháliková**, **Stanislav Štepka**, **Igor Zmeták**). Obszerniejsze konotacje przemyśleń związanych ze sympozjum znajdzie czytelnik w załączniku literackim OKNO.

(Tłumaczenie: Renata Straková)

Az ORA ET ARS nemzetközi szimpózium harmadik évfolyamát a Trencsén melletti Szalkán (amelynek küldetése ápolni a bencés rend hagyományának és Európa egyik legrégebbi zarándokhelyének szellemi örökségét, s ezzel együtt megőrizni a nyitrai püspökség védőszentjei, szent András – Zoárd és szent Benedek emlékét) idén több mint húsz kiváló személyiség a képzőművészet, irodalomtudomány, fényképészet és film területéről tisztelte meg jelenlétével. Az Orosz federációt a fiatal **Begma Oxana** képviselte hatásos plenér kompozícióival Szalkáról és Trencsénről. Lengyelország egyben hagyományosabb, intenzív színes pasztell médiumokkal (**Stepień Bernadetta**), de erőteljesen spirituális dinamikus alkotó áttörésekkel is (**Molski Eugeniusz**, festőművész - kerámiaszobrász és **Brzuzan Krzysztof**, faragóművész). A magyarországi Békéscsaba és a szlovák Trencsén baráti kapcsolatait **Lonovics László** festőművész képviselte érdekes felhőmályos kompozíciókkal, amelyeket templomkapuzatok metszésével alkotott. Csehországból, a mi esetünkben a partnervárosunkból, Uherské Hradišče-ből **Raška Milan** érkezett a Szalkára, aki kalligrafikus rajzban a színek folyamatos rétegzésével alkotott kompozíciókat a környező festői természetből vett témákból. Németországból vendégként a szlovák **Mráz Ján** érkezett (hagyományos figuralista, formális kísérletek nélkül). A szlovák színeket több képzőművész is képviselte: elsősorban **Hubinský Ján**



faragó- és iparművész, a szárnyas angyal – kápolnák alkotója, továbbá **Činčár Július** sajtósági bibliai kompozíciókkal az intellektuális naivitás és az ikonfestészet határán, s ezt festőien hatásos tipografikákkal, de egy Krisztus-fej műszakilag adjusztált stilizált rajzával is, amely a hátulról áradó reális fényvel felragyogtatta a Szalka barlangszentélyét, egészíti ki **Vydrnák Jozef** (akinek lelkiismeretén szárad a nyomtatott anyag teljes grafikai előkészítése, az OKNO című irodalmi melléklet összeállítása, a szimpózium teljes dramaturgiája és lebonyolítása is). A nemzetiségi, tematikai, ill. szépművészeti kategóriák felett **Hevier Daniel** – az író, zenész, festő és színész – magaslik. Úgy döntött, hogy processzuális típusú kreativitását idén egy monumentális méretű vászonra összpontosítja egyszerű elv alapján: „a szerző festi a művet – a mű festi a szerzőjét”. A mű létrejöttének folyamatát, amelybe kívülálló és a kolostort környező természet is beléptek, **Pišteck Jaroslav** – ismert szlovák dokumentarista - rögzítette filmszalagra. Az irodalmi szekcióban több lágy és forró metaforika, verbális empátia, stilisztikai bravúr, esszéisztika, de humorosabb fabuláció költője is találkozott (**Belák Blažej**, **Dobiáš Rudolf**, **Chuda Michal**, **Miháliková Ľubomíra**, **Štepka Stanislav**, **Zmeták Igor**). A szimpóziumi gondolatok szélesebb konotációit az olvasó az OKNO irodalmi mellékletben találja.

(Fordítás: Alexander Balega)



Podujatie sa koná v rámci
Roka kresťanskej kultúry 2010

3. MEDZINÁRODNÉ VÝTVARNO-LITERÁRNE SYMPOZIUM ORA ET ARS – SKALKA 2010

21. jún – 30. jún 2010
Areál Malej a Veľkej Skalky
(Skalka pri Trenčíne)

Hlavný organizátor: Mesto Trenčín
Spoluorganizátori: Trenčiansky samosprávny kraj,
Farský úrad Skalka nad Váhom

Organizačný štáb:
Kordinátor sekcie literátov: Rudolf Dobiáš.
Kordinátor sekcie výtvarníkov: Jozef Vydernák.
Mestský úrad Trenčín:
Mgr. Hana Gallová a Mgr. Terézia Niková.
(Za) Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne:
Mgr. Janka Masárová.
Organizačná spolupráca: Biskupský úrad Nitra,
vdp. Mgr. Stanislav Strapko, Juraj Dužek, Lukáš Kučerák.

Ideový námet: Mgr. Terézia Niková, Mgr. Hana Gallová.
Text preambuly: Jozef Vydernák, korigoval: Rudolf Dobiáš.
Autor názvu sympózia, kurátor podujatia
a výstavy po sympóziu: PhDr. Marián Kvasnička.
Autor loga: Jozef Vydernák.
Konceptia a grafická úprava katalógu: Jozef Vydernák.
Spolupráca na koncepte: Rudolf Dobiáš, PhDr. Marián Kvasnička.
Gramatické korektúry: Krajská knižnica Michala Rešetku
v Trenčíne - Mgr. Mária Španíková
Fotodokumentácia: Mgr. Pavol Obst, videodokumentácia:
Mgr. Art. Róbert Sender a študenti Strednej umeleckej školy
v Trenčíne: Leontína Berková, Katarína Kotlíriková, Lukáš Čučo,
Diana Pavlovičová, Simona Kusá, pod pedagogickým vedením
Mgr. Pavla Obsta a Mgr. Art. Róberta Sendera.
Do katalógu fotografiami prispeli: Jozef Čery, Janka Masárová,
Matúš Vydernák, Jozef Vydernák, archív autorov.
Príprava do tlače: Mgr. Marián Rosa.
Tlač a zhotovenie katalógu: Tlačiarne Pardon, Trenčín.
Náklad: 1500 výtlačkov
ISBN: 978 - 80 - 970450 - 3 - 6
Júl 2010

...

Podakovanie organizačného štábu a účastníkov sympózia: **J. E. Mons. Viliamovi Judákovi**, nitrianskemu biskupovi, za priazeň a súhlas s využívaním priestorov Skalky, vdp. **Mgr. Stanislavovi Strapkovi**, duchovnému správcovi farnosti Skalka nad Váhom, správcovi Malej a Veľkej Skalky za pohostinnosť počas sympózia, p. **MUDr. Ivanovi Horváthovi** za pomoc pri príprave a zabezpečení podujatia, p. **Jurajovi Dužekovi** za materiálovo-technickú pomoc a organizačnú spoluprácu, sprievodcovi p. **Lukášovi Kučerákovi** za historicko-poznávaci výklad a spoluprácu. Za praktickú pomoc počas sympózia ďakujeme študentom - dobrovoľníkom z Trenčianskej univerzity: **Monike Betákovéj**, **Lenke Malíkovej** a **Michalovi Krumpálovi**. Zvlášť ďakujeme p. riaditeľke SUŠ v Trenčíne p. **Mgr. Márii Vílkovskej** za ústretovosť a spoluprácu pri zabezpečení foto a video dokumentácie sympózia.

...



S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY



TRENČIANSKY
SAMOSPRAVNÝ
KRAJ

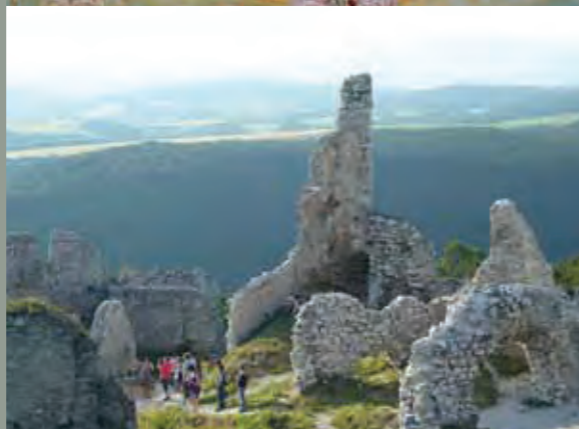


NADACE
Děti-Kultura-Sport
Mami má je pomáhat



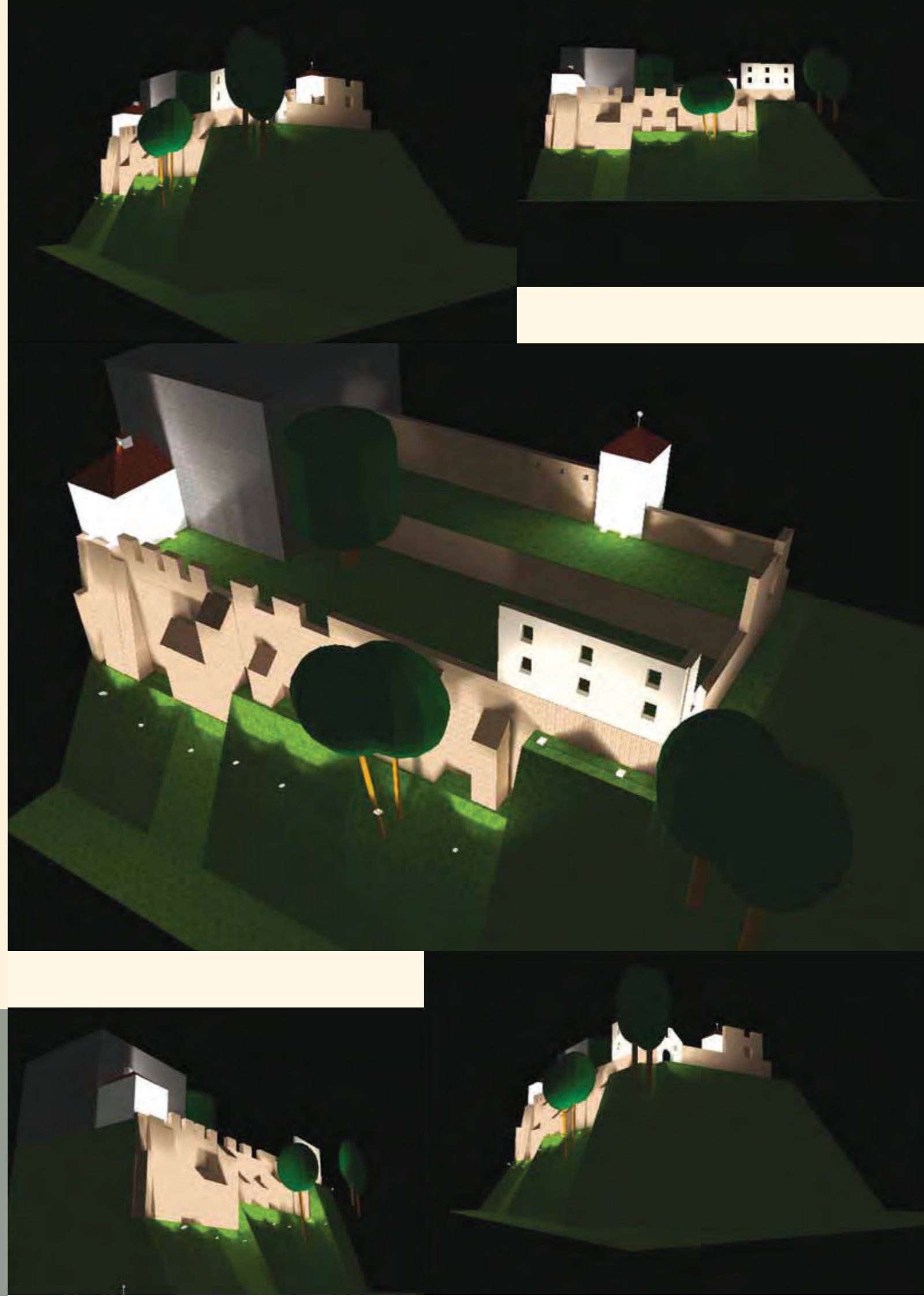
KONSTRUKTA
INDUSTRY

Zvláštno podakovanie NADACI Děti - Kultura - Sport
za mimoriadnu pomoc a podporu projektu ORA ET ARS Skalka 2010

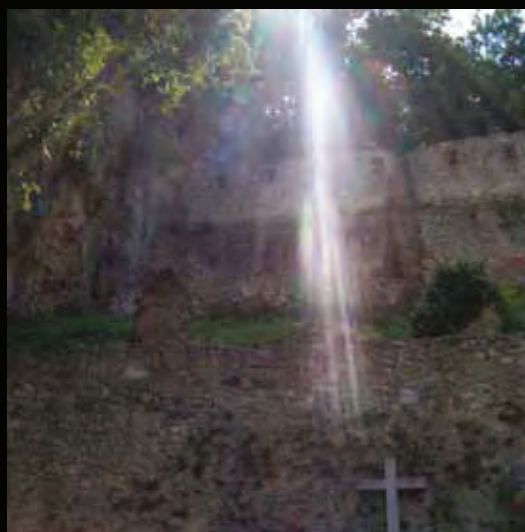


exkurzia: za históriou Považia
(pripravil Igor Zmeták)

Ukážky modelovania osvetlenia kláštora na Veľkej Skalke v rámci ideovej svetlo-technickej štúdie.
Autor: Ing. Matúš Vydernák - MAVYS s.r.o. Dubnica nad Váhom, 2010



M
E
D
Z
I
N
Á
R
O
D
N
Ě



TRENČÍN 

VÝTVARNŔ-LITERÁRNE SYMPÓZIUM